

CLB-handreiking: Werk in 2020

Iedereen verdient goed en betekenisvol werk en een rechtvaardig inkomen. Werk is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. Met werk zijn mensen in staat een zelfstandig bestaan op te bouwen en hun talenten te ontwikkelen. Werk biedt perspectief.

Het ging goed, maar toen kwam corona. Door de coronacrisis zullen honderdduizenden mensen hun baan verliezen en verkeren miljoenen Nederlanders in onzekerheid door het terug of wegvallen van hun inkomen. De jeugdwerkloosheid neemt toe, kleine ondernemers dreigen kopje onder te gaan en zzp'ers hebben hun opdrachten en omzet zien verdampen. We zien ontslagrondes bij grote en kleine bedrijven en voor veel mensen in bijvoorbeeld de culturele sector en de horeca is het perspectief inktzwart.

De meest recente cijfers van het CBS en CPB laten zien dat de werkloosheid gierend oploopt. Scenario's die uitgaan van een werkloosheidscijfer van 7% worden met de dag realistischer. Meer dan 500.000 mensen staan dan aan de kant, met alle gevolgen van dien.

1. Landelijk en lokaal

Om deze crisis te beteugelen en de economische en sociale gevolgen tot een minimum te beperken is de landelijk overheid aan zet. Daarom heeft de Tweede Kamerfractie van de PvdA onlangs het coronareddingsplan gepresenteerd. In dit grootschalige investeringsplan wordt onder meer € 2 miljard voor werk, omscholingsbudgetten, deeltijd-WW en garantieregelingen vrijgemaakt. De gemeenten die financieel kopje onder dreigen te gaan krijgen € 1 miljard extra. En de verhuurdersheffing die de bouw van sociale huurwoningen bemoeilijkt wordt afgeschaft.

Stuk voor stuk zijn het hele goede en noodzakelijke plannen. Maar met een rechts kabinet dat vooral de hand op de knip houdt en alleen de grote multinationals onvoorwaardelijk steunt, is het nog maar de vraag hoe snel en wat er van dit coronareddingsplan terecht komt.

Gelukkig kan je lokaal ook veel doen. Er zijn genoeg mooie en sociaal-democratische voorbeelden die je verderop in deze handreiking kan vinden. Het is cruciaal dat wij als PvdA ons verhaal op de nieuwe werkelijkheid afstemmen en vooroplopen in het bedenken van nieuwe vormen van gemeentelijke ondersteuning van werk.

2. Komende najaar cruciaal

De komende maanden zijn belangrijk. De TOZO-regeling loopt in de huidige vorm op 1 oktober af. In het vervolg zal de regeling voor een kleinere groep beschikbaar zijn (zie ook *6. Verdere ontwikkelingen rond de TOZO, NOW en cultuursector*). Dat heeft waarschijnlijk grote gevolgen voor de toestroom richting de bijstand. Zzp'ers hebben vaak geen of weinig WW opgebouwd en zijn eerder aangewezen op de opvang door de lokale overheid. Bovendien zullen veel mensen die in de evenementbranche, horeca of cultuursector hun baan zijn kwijtgeraakt niet snel weer aan de slag kunnen.

Tegelijkertijd staan er met name in de publieke sector veel vacatures open. Een van de uitdagingen is dus om te kijken hoe we de mensen die door de crisis hun baan verliezen, kunnen koppelen aan deze openstaande vacatures. Daarmee kunnen we niet wachten. Hoe langer mensen in de bijstand zitten, hoe lastiger het is om eruit te komen.

De SER adviseert al enige tijd om mensen juist in de overgangsfases (van baan naar uitkering, van uitkering naar bijstand) te ondersteunen, omdat dit meer succes genereert. Maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. We weten al heel lang dat er een mismatch is tussen de gevolgde opleidingen en de arbeidsmarkt. Denk aan het tekort aan mankracht in de technische beroepen of het gebrek aan vakkrachten, waardoor bijvoorbeeld de verduurzaming van huizen vertraging oploopt. En zelfs als mensen een baan hebben, is het zaak om scherp te zijn. Want vraagt de wereld van morgen niet iets anders en hoe belangrijk is het om medewerkers permanent bij te scholen?

Nederland geeft in vergelijking met andere landen zeer weinig uit aan volwasseneneducatie, zeker bij private werkgevers is dit gering. 95% van het budget voor de participatiewet gaat rechtstreeks naar inkomensondersteuning en maar 5% naar begeleiding. De afbouw van het budget is van € 4500 per persoon naar € 1500 per persoon gegaan. Daarnaast kent de participatiewet de perverse prikkel dat een toename in de uitstroom bestraft wordt met minder budget.

Daarbij is het belangrijk om iedereen in het oog te houden. Maar al te vaak worden groepen die werkloos thuiszitten, maar een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben of niet in aanmerking komen voor de bijstand vergeten. Denk hierbij aan bijvoorbeeld schoolverlaters, stille werklozen of

zzp'ers. Om deze groepen weer aan het werk te krijgen is een andere benadering nodig dan de 'traditionele' groep in de bijstand. Het is dus belangrijk om je niet blind te staren op de cijfers van de in- en uitstroom, maar jezelf telkens de vragen te stellen: welke mensen zitten er thuis op de bank en hoe kunnen we hen helpen? Iedere groep vraagt om een eigen aanpak en met het groeiende aantal mensen dat al aan de kant staat of komt te staan, is inzicht onmisbaar.

Laten we ook de SW-bedrijven niet vergeten. Veel van deze bedrijven hebben stilgelegen of liggen nog stil. Hoe voorkomen we dat deze groep kwetsbare mensen verder op afstand komt en slachtoffer wordt van de coronacrisis?

3. Algemeen scholingsfonds urgenter dan ooit

Veel mensen zijn de afgelopen tijd onvrijwillig op de bank beland of dreigen hun baan kwijt te raken. (Om)scholing kan – zeker op de lange termijn – een goede oplossing voor veel van deze mensen zijn, maar is door corona een stuk lastiger geworden. De thuissituatie is immers vaak geen goede leeromgeving.

Bovendien zijn Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen (O&O-fondsen) sector gebonden. Wie tussentijds naar een andere sector overstapt of zijn baan kwijtraakt, verliest dus zijn of haar opleidingsgeld. En ook wie na de omscholing overstapt naar een andere sector, ondervindt obstakels. Zo begin je bij het overstappen van de ene naar de andere sector vaak weer onderaan de ladder en zijn de inkomenseffecten groot.

Juist daarom is het zo belangrijk dat er snel een algemeen scholingsfonds komt, waarbij de verschillende scholingsregelingen van SCW, OCW en EZ ontschot worden. Zeker nu de door het kabinet in de TOZO aangeboden scholingspot van € 50 miljoen in recordtijd leeg raakte en mensen tot 2021 moeten wachten op gratis loopbaanadvies en scholing, is het urgenter dan ooit dat hier op landelijk niveau stappen worden gezet. Maar ook lokaal kan je nu al met individuele begeleiding en maatwerk veel betekenen.

4. Inspirerende lokale voorbeelden

Gelukkig zijn er, onder aanvoering van de PvdA, ook veel mooie voorbeelden op verschillende plekken in het land. Een andere aanpak van werk, die soms al voor de coronacrisis is ingezet en nu harder nodig is dan ooit. We geven hier vijf voorbeelden met een korte toelichting.

4.1 Scholingsfonds Rotterdam

<i>Doelgroep</i>	Werkzoekenden en later eventueel werkenden
<i>Doelstelling</i>	Inzetten op structurele scholing (her-, bij- en omscholing) van werkzoekenden
<i>Financiering</i>	€ 50 miljoen. De gemeente betaalt de helft en het wordt verdubbeld door Rijk, ROC's en Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen (O&O-fondsen)
<i>Hoe</i>	Verstrekken van minimaal 20.000 opleidingsvouchers van € 2.500 de komende vijf jaar

In Rotterdam is investeren in mensen door middel van scholing politiek onomstreden en een belangrijk onderdeel van het arbeidsmarktbeleid van het college. Daarom wordt onder leiding van wethouder **Richard Moti** de komende jaren in totaal € 50 miljoen gestoken in opleidingsvouchers van € 2.500 die werkzoekenden kunnen besteden aan scholing.

Door de coronacrisis is het nog lastiger om een baan te vinden en zijn er extra werkzoekenden bijgekomen. Alleen inzetten op scholing is dus niet voldoende. Het college zet de komende tijd vol in op het weer aan het werk helpen van mensen met een bijstandsuitkering. Zo is er naast het scholingsfonds onder meer een loopbaanwinkel opgericht. In dit (digitale) centrum kunnen mensen gratis terecht voor loopbaanadvies en kunnen ze contact leggen met werkgevers en intermediairs.

Daarnaast kent Rotterdam sinds kort de wijkbasisbanen. Deze banen zijn bedoeld voor kwetsbare inwoners voor wie regulier werk (voorlopig) een stap te ver is. De gemeente biedt deze groep een betaalde baan zonder dat dit tot verdringing leidt.

Zie voor meer informatie: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sterker-door-mensenwerk/>

4.2 Twents fonds voor vakmanschap

<i>Doelgroep</i>	Werkzoekenden en werkenden met een middelbaar of lager opleidingsniveau
<i>Doelstelling</i>	Jaarlijks volgen 1500 werkzoekenden en werkenden een opleiding tot maximaal mbo-4 niveau. Dit moet leiden tot een andere leercultuur in Twente, waarbij het normaal is dat er een leven lang geleerd wordt en inzetten op structurele scholing (her-, bij- en omscholing) van werkzoekenden de norm is
<i>Financiering</i>	Over een looptijd van vier jaar bedragen de kosten € 8 miljoen. Dit geld komt uit de regiodeal van de provincie en het bedrijfsleven
<i>Hoe</i>	Middels loopbaangesprekken wordt er gekeken naar de opleidingsbehoefte. Opleidingen worden vergoed tot een maximum van € 5.000

Bij het door de Enschedese wethouder **Arjan Kampman** geïnitieerde Twents fonds voor vakmanschap gaat het om scholing van werkenden én niet-werkenden. Het fonds richt zich met name op vakmensen aan de onderkant van de loongebouwen, omdat zij in het algemeen weinig van scholing en ook niet van de eigen O&O-fondsen gebruik maken. De verwachting is dat het fonds niet alleen zal zorgen voor beter gekwalificeerd personeel, maar ook het bedrijfsleven in de regio een duurzame impuls zal geven. De inschatting van de gemeente is dan ook dat het nut van structureel leren zich na de looptijd van het project bewezen zal hebben en dat het daarna doorgezet zal worden door het bedrijfsleven.

Zie voor meer informatie: <https://www.twentsfondsvoorvakmanschap.nl/>

4.3 Basisbaan in Groningen

<i>Doelgroep</i>	Werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt
<i>Doelstelling</i>	Nuttig werk en zekerheid bieden aan inwoners met weinig kans op een reguliere baan. De doelstelling is niet om door te stromen, maar om een zinvolle invulling aan het leven te bieden
<i>Financiering</i>	€ 700.000 per jaar. Dit is het verschil tussen de bijstandsuitkering en het minimumloon. Verwacht wordt, dat er de kosten voor zaken als re-integratie of schuldhulpverlening zullen afnemen

Hoe	50 werkzoekenden krijgen een contract bij de gemeente tegen minimumloon
-----	---

In Groningen heeft wethouder **Carine Bloemhoff** de basisbanen gerealiseerd. De basisbanen zijn bedoeld voor de groep werkzoekenden, die een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Deze mensen krijgen een contract bij de gemeente en ze kunnen hierbij bij alle gemeentelijke afdelingen aan de slag. Deelname is vrijwillig: de eerste 50 mensen zijn dit voorjaar gestart.

Zie voor meer informatie:

http://www.lokaalbestuur.nl/lokaal_bestuur/artikel/t/vanaf_maart_bestaat_in_groningen_de_basis_baan/bron/nieuwsbrief en https://www.lokaalbestuur.nl/mijn_clb/moties_en_schriftelijke_vragen

4.4 Oude IJsselstreek BV

Doelgroep	Uitkeringsgerechtigden
Doelstelling	iedereen in de gemeente doet mee en heeft een baan. Dat is niet alleen een taak voor de werkzoekende, maar ook voor de gemeente
Financiering	Plan is in voorbereiding (startdatum 1-1-2021) en de benodigde financiële middelen zijn nog niet bekend
Hoe	Alle werkzoekenden in de gemeente krijgen een arbeidsovereenkomst bij Oude IJsselstreek BV

De uitgangspunten van het nieuwe beleid staan vast en de uitwerking is in volle gang. Een van de belangrijkste uitgangspunten is dat iedereen meedoet en recht heeft op een baan naar zijn of haar vermogen. Oude IJsselstreek stelt dat het vreemd is dat mensen werk zoeken en een uitkering krijgen. De gemeente probeert met deze nieuwe aanpak mensen niet eerst afhankelijk te maken van een uitkeringsinstantie, maar ze direct perspectief te bieden met een baan.

Er worden een aantal scenario's uitgewerkt, waarbij er wordt gekeken naar de voorwaarden en het aantal uren van het contract. Uitgangspunt is hierbij dat het minimumloon wordt betaald. Ook zijn er gesprekken met het ministerie over de gevolgen voor de BUIG-budgetten als alle mensen een arbeidsovereenkomst krijgen.

Zie voor meer informatie: <https://www.trouw.nl/economie/in-oude-ijsselstreek-hebben-mensen-straks-geen-bijstand-maar-wel-een-baan~b93a9552/#:~:text=In%20Oude%20IJsselstreek%20hebben%20mensen%20straks%20geen%20bijstand%2C%20maar%20wel%20een%20baan,-Beeld%20ANP&text=In%20Oude%20IJsselstreek%20krijgen%20bijstandsgerechtigden,die%20zorgt%20voor%20passend%20werk.&text=Dus%20bieden%20we%20inwoners%20straks%20geen%20uitkering%20maar%20een%20contract%20aan.%E2%80%9D>

4.5 Social Impact Bonds in Haarlem

Doelgroep	Uitkeringsgerechtigden
Doelstelling	Ervoor zorgen dat sociale ondernemers kunnen concurreren en een eerlijke kans krijgen op de markt als ze werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
Financiering	De sociale ondernemer sluit een lening af ter financiering van de bedrijfsuitbreiding, begeleiding en inwerktijd. Voor elke medewerker, die zij

	vanuit de bijstand in dienst nemen, lost de gemeente een stukje af vanuit een deel van de bespaarde uitkering
<i>Hoe</i>	Het oprichten van een Social Impact Bond, waar naast de sociale ondernemer en de gemeente ook de Rabo-foundation aan deelneemt

Haarlem wil sociale ondernemingen, die mensen met een afstand op de arbeidsmarkt in dienst nemen, belonen. Deze ondernemingen steken hun nek uit, lopen extra risico en moeten meer tijd besteden aan het inwerken en de begeleiding. Bovendien is het voor hen lastig om op de reguliere manier geld te lenen.

Daarom heeft wethouder **Floor Roduner** de Social Impact Bonds (SIB) in Haarlem geïntroduceerd. Bij een SIB pakken publieke en private partijen gezamenlijk een maatschappelijk probleem aan. In Haarlem gaat de gemeente samen met de Rabo-foundation en één sociale onderneming een gelijkwaardig partnerschap aan. De Rabo-foundation leent de sociale onderneming iets meer dan twee ton, zodat hij de komende drie jaar minimaal 24 door de gemeente aangeleverde mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan kan nemen en op kan leiden. De gemeente staat garant voor deze lening en lost bij ieder succesvol geplaatste kandidaat steeds een deel van de lening af. Doordat deze mensen geen uitkering meer ontvangen, levert dit alsnog een kostenbesparing voor de gemeente op. Al met al wint dus iedereen: de gemeente, de sociaal onderneming en verreweg het belangrijkste de mensen, die nu eindelijk aan de slag kunnen, zelf.

Voor meer informatie: <https://gemeentebestuur.haarlem.nl/bestuurlijke-stukken/20200040418-1-Garantiestelling-lening-sociale-onderneming-MEO-op-basis-van-toepassing-Social-Impact-Bonds-1.pdf> & <https://www.social-enterprise.nl/over-sociaal-ondernemen/wat-zijn-het> (over sociaal ondernemen)

5. Sociaal-democratische uitgangspunten

Deze inspirerende voorbeelden kun je nu al in lokaal of regionaal verband en aangepast naar jouw situatie agenderen en/of invoeren. Uiteraard is dit geen complete lijst en zijn er meer varianten. Het is daarbij wel zaak om deze initiatieven te toetsen aan onze idealen. Wat ons betreft staan een aantal sociaal-democratische uitgangspunten vast:

- Loon is altijd minimaal 100% van het wettelijk minimumloon, als je productief bent, hoor je betaald te krijgen.
- Basisbanen (of varianten daarvan) moeten een keuze blijven, verplichten werkt niet. Als iedereen een contract krijgt en de bijstand verdwijnt, dan is het belangrijk alert te blijven op misstanden. Wat als iemand om wat voor reden dan ook niet wil werken, maar daartoe wordt verplicht? Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat dwang geen goed middel is om mensen te activeren. Als CLB zijn we daarom tegen de verplichte tegenprestatie in de participatiewet en wijzen we verplichte tewerkstelling in ruil voor een uitkering af.

6. Verdere ontwikkelingen rond de TOZO, NOW en de cultuursector

Op 1 oktober gaat de TOZO 3-regeling in. Ook blijft de NOW-regeling van kracht, beide duren in ieder geval tot 1 juli 2021. Hieronder volgt een kort overzicht van de belangrijkste veranderingen.

6.1 TOZO 3

In de TOZO blijft veel hetzelfde, maar er zijn ook een aantal belangrijke aanpassingen. Het inkomen blijft aangevuld worden tot het sociaal minimum en ook de hoogte van het bedrag dat geleend kan worden, blijft hetzelfde (€ 10.157) De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De TOZO-3 kent een beperkte vermogenstoets op beschikbare geldmiddelen. Ondernemers (uit één huishouden) met meer dan € 46.520 aan direct beschikbare geldmiddelen (contant geld, bank- en spaarsaldo en aandelen, en obligaties), komen niet meer in aanmerking voor de uitkering levensonderhoud. De eigen woning, afgeschermd pensioen, bedrijfspand, machines, zakelijke apparatuur en voorraden worden hierbij buiten beschouwing gelaten.
- Per 1 januari 2021 start de volgende fase binnen TOZO-3. In deze fase worden zelfstandig ondernemers, waar nodig, ondersteund om zich voor te bereiden op een nieuwe toekomst: als zelfstandig ondernemer of in loondienst. Gemeenten inventariseren samen met de zelfstandige ondernemers of en welke ondersteuning, bijvoorbeeld coaching, advies, bij- of omscholing en heroriëntatie op de arbeidsmarkt, daarbij nodig is. Vanuit de participatiewet kunnen gemeenten hierbij maatwerk bieden.

6.2 NOW

Als we naar de NOW-regeling kijken, blijft het de bedoeling om bedrijven de crisis te laten overbruggen. De regeling wordt dan ook verlengd met drie tijdvakken van drie maanden. De regering gaat hierbij van uit, dat bedrijven en werknemers zich aanpassen aan de nieuwe tijden en steeds minder steun nodig hebben. De belangrijkste wijzigingen in de NOW zijn:

- In het eerste tijdvak is er nog sprake van een omzetverlies van minimaal 20% als grens om NOW aan te kunnen vragen. Dat is een voortzetting van de huidige situatie. Per 1 januari 2021 moet er echter minimaal 30% omzetverlies zijn om aanspraak op de NOW te kunnen maken.
- Het vergoedingspercentage voor de loonkosten kent een geleidelijke afbouw van 80%, 70% naar 60% over de periode van de 9 maanden
- Tegenover de afbouw van de vergoeding, bestaat de mogelijkheid om de loonsom geleidelijk te laten dalen met 10%, 15% en 20% zonder dat dit ten koste gaat van de subsidie.

6.3 De cultuursector en de doorgeslagen flexibilisering

De zwaar getroffen cultuursector verdient aparte aandacht. Het lijkt er niet op dat we binnenkort weer op een normale manier een theater of festival kunnen bezoeken. Theatergezelschappen vrezende ondertussen voor hun voortbestaan en poppodia zijn genoodzaakt om de helft van hun personeel te ontslaan. De steunmaatregelen van het kabinet ledigen de nood gedeeltelijk, maar genoeg is het niet.

Ook lokaal is je steun nodig. De kaalslag van de cultuur begon al ver voor corona. Vaste banen verdwenen doordat werknemers gedwongen werden om verder te gaan als zzp'er. Denk aan de muziekschool, waar alleen de directeur nog op de loonlijst staat en de vakdocenten in een zzp-constructie werken. Aangezien de gemeente een belangrijke financier van deze sector is, heeft de lokale overheid hier vaak helaas een negatieve rol in gespeeld.

Voor ons als PvdA is deze doorgeslagen flexibilisering in de cultuur en andere sectoren een doorn in het oog. Het heeft allang niet meer te maken met de wens van organisaties om een flexibele schil te hebben. In de vorige crisis verloren veel mensen hun vaste baan. De bouw viel bijvoorbeeld stil. Maar nadat die weer aantrok, zijn veel bouwvakkers, stukadoors, metselaars en timmermannen zzp'er

gebleven. Niet omdat ze dat wilden of omdat ze ineens heel veel opdrachtgevers hadden, maar omdat de aannemers en bouwbedrijven geen arbeidscontracten meer aanboden, maar alleen opdrachten verstrekten. De gevolgen zijn groot: alle risico's en onzekerheid werden bij de zzp'ers gelegd, terwijl de aannemers en bouwbedrijven goedkoper uit waren.

In een keer de flexibilisering terugdraaien wordt lastig, maar je kan wel het een en ander doen om de onzekerheid in jouw gemeente te bestrijden. Zo kan je in de inkoop- en subsidievoorwaarden opnemen of en zo ja welk percentage vast en flexibel wenselijk is. Daarnaast kan je bijvoorbeeld voor de culturele sector het voldoen aan de [Fair Practice Code](#) opnemen als subsidievoorwaarde.

7. Schriftelijke vragen en moties om werk op de agenda te krijgen

Met de genoemde voorbeelden kan je lokaal het onderwerp werk stevig en op een sociaal-democratische wijze op de agenda zetten. Om je verder op weg te helpen hebben we voorbeeld schriftelijke vragen en moties geschreven. Met de vragen kan je als dat nodig is inzicht krijgen in de lokale situatie. Deze informatie kan dan als basis dienen voor een motie of initiatiefvoorstel. Uiteraard hangt het geheel van je lokale situatie af welke vragen zinvol zijn en welke invulling je geeft aan de voorbeeldmoties.

7.1 Schriftelijke vragen

De volgende vragen kunnen worden gesteld om inzicht te krijgen in de lokale situatie en aanpak:

- Hoeveel mensen in onze gemeente zijn er op dit moment geregistreerd werkzoekend en hoeveel mensen zijn er vanaf maart bijgekomen?
- Wat is de achtergrond van deze werkzoekenden en naar wat voor type banen zijn zij op zoek?
- Wat zijn de kenmerken van de groep mensen, die tijdens corona hun baan zijn kwijtgeraakt en nu staan ingeschreven bij de sociale dienst? Welke opleiding hebben ze gevolgd? Uit welke branches zijn ze afkomstig? Hoeveel mensen waren in loondienst en wie waren zzp'er? Hoeveel werkervaring heeft deze groep?
- Weet u (het college van B&W) hoeveel NUG'ers (niet-uitkeringsgerechtigden) er in de gemeente zijn? En wat doet u eraan om deze groep aan het werk te helpen? Is het aantal NUG'ers door de coronacrisis toegenomen?
- Hoeveel vacatures zijn er in onze regio? Aan welk type werknemer (praktisch geschoold, hoogopgeleid) is daarbij behoefte? En in welke sectoren kan je die vinden?
- Hoe ontwikkelt de regionale arbeidsmarkt zich de komende vijf jaar in de regio? In welke sectoren komen er de komende vijf jaar banen bij en in welke sectoren neemt de werkgelegenheid af? Voor welk type werknemer is het perspectief het best en voor welke groepen zijn de baankansen slecht?
- Hoe verhoudt het type vacatures zich met het profiel van werkzoekenden? Is er sprake van een mismatch?
- Hoe gaat de gemeente om met de mismatch op de arbeidsmarkt? Ligt er een plan om de werkzoekenden om te scholen naar de kansrijke sectoren? En zo ja, is daar financiering voor?
- Hoe gaat de gemeente voorkomen dat de groep mensen die door corona hun baan is kwijtgeraakt langdurig werkloos blijft? Is er sprake van een specifieke benadering voor deze groep mensen, zodat ze zo snel mogelijk weer aan het werk geholpen worden? Zo ja, hoe ziet die er dan uit? Zo nee, waarom niet?

- Recent is er landelijk meer dan miljard vrijgemaakt om mensen te helpen na het verliezen van hun baan. Hiervan is een belangrijk gedeelte bedoeld voor scholing. Is er een plan hoe we dit lokaal gaan inzetten? Zo ja, hoe ziet dat plan eruit?
- Hoe gaat de gemeente om met mensen die binnenkort uit de TOZO of WW komen? Wordt er gewacht totdat deze mensen zich melden of heeft de gemeente deze groep al eerder in beeld en wordt er actief benaderd en gehandeld?
En in het verlengde hiervan: hoe gaat de gemeente vroegtijdige schoolverlaters helpen om zo snel mogelijk aan het werk te komen? Werkt de gemeente daarbij samen met het UWV en de ROC's? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?
- De voorwaarden van de nieuwe TOZO zijn aangescherpt, waardoor een grote groep mensen niet meer in aanmerking komt voor steun. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de TOZO, is er zicht op deze groep die waarschijnlijk begeleiding en (financiële) steun nodig heeft. Wat doet de gemeente met de groep die nu niet meer voor de TOZO in aanmerking komt? Ligt er een plan (m.b.t. scholing, advies en financiële steun) klaar en wordt deze groep actief benaderd? Zo ja, hoe ziet dat eruit? Zo nee, waarom niet? Worden de gegevens van deze groep geregistreerd? En vindt er afstemming plaats in de arbeidsmarktregio en met de werkkamer?
- 'Life events', bijvoorbeeld een echtscheiding, zorgen voor extra (economische) kwetsbaarheid. De coronacrisis leidt tot extra echtscheidingen. Daarmee neemt de kans op financiële problemen voor deze huishoudens toe. Heeft de gemeente hier zicht op en worden deze huishoudens benaderd met ondersteunende maatregelen? Zo nee, waarom niet?
- Juist de meest kwetsbare groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt wordt extra hard geraakt op de arbeidsmarkt. Sociale ondernemingen kunnen daarbij een helpende hand bieden, maar hebben daarbij wel hulp nodig van de gemeente. Wat doet de gemeente om deze sociale ondernemingen te ondersteunen, zodat ze mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen?
- Met Social Impacts Bonds (SIB) kunnen sociale ondernemingen geholpen worden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Bij een SIB pakken publieke en private partijen gezamenlijk een maatschappelijk probleem aan. Zo kan een sociale onderneming onder gunstige voorwaarden een lening afsluiten om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen en te begeleiden. Is het college bekend met de Social Impact Bonds en zijn er plannen om ook in onze gemeente sociale ondernemingen op deze manier te ondersteunen? Zo nee, waarom niet?
- Met de banenafpraak van het vorige kabinet en de sociale partners zouden in totaal 125.000 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij een reguliere werkgever in dienst komen. Inmiddels lijkt daar door corona de klad in te zijn gekomen. Hoe zit dat in onze gemeente? Voldoet de gemeente wel aan de banenafpraak en zijn er voldoende participatiebanen? Zo nee, waarom niet?
- Met basisbanen, zoals die inmiddels in [Groningen](#) bestaan, kunnen mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in dienst van de gemeente maatschappelijk nuttig werk doen en een fatsoenlijk inkomen verdienen, zonder dat er verdringing plaatsvindt. Is de gemeente bekend met de basisbaan en zijn er plannen om ook hier de basisbaan in te voeren? Zo nee, waarom niet?

Bovenstaande vragen kunnen afhankelijk van de lokale situatie afzonderlijk of gecombineerd worden gesteld.

7.2 Voorbeeldmotie 1

Motie [vreemd aan de orde van de dag]

De raad van de gemeente [...] in vergadering bijeen op [...],

Overwegende dat:

- In onze gemeente [...] mensen een beroep hebben gedaan op de TOZO-regeling;
- De verwachting is dat [...] mensen niet in aanmerking komen voor de nieuwe strengere richtlijnen van TOZO 3;
- Het aantal mensen, dat zich heeft gemeld voor een bijstandsuitkering is gestegen van [...] % naar [...] %
- De verwachting is dat dit aantal verder toeneemt in het najaar 2020

Van mening is dat:

- De gemeente er alles aan moet doen om deze mensen zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen;
- Er een mismatch is tussen het aanbod en de vraag op de regionale arbeidsmarkt;
- Scholing een belangrijk hulpmiddel kan zijn om deze mismatch te verhelpen;
- De gemeente weet wie nu werkloos is of dreigt te worden;
- De gemeente via de TOZO-aanvragen goed inzicht heeft in een deel van deze groep en hen actief kan benaderen;
- Een actieve benadering voor de (om)scholing van deze groep een goede aanpak is;
- De gemeente voor deze scholing vouchers beschikbaar moet stellen;
- Daarbij maatwerk geleverd moet worden en niet moet worden gewerkt vanuit het idee 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt';
- De scholingsvouchers tot het niveau MBO-4 ingezet kunnen worden;

Draagt het college op:

- Een plan van aanpak te ontwikkelen om de groep, die vanaf 1 oktober niet meer voor de TOZO in aanmerking komt, actief te benaderen;
- Aan deze groep scholingvouchers beschikbaar te stellen en de bijbehorende begeleiding te bieden;
- Hier €[...] voor beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves

En gaat over tot de orde van de dag

7.3 Voorbeeldmotie 2

Motie [vreemd aan de orde van de dag]

De raad van de gemeente [...] in vergadering bijeen op [...],

Overwegende dat:

- In onze gemeente [...] mensen een beroep hebben gedaan op de TOZO-regeling;
- De verwachting is dat [...] mensen niet in aanmerking komen voor de nieuwe strengere richtlijnen van TOZO 3;
- Het aantal mensen, dat zich heeft gemeld voor een bijstandsuitkering is gestegen van [...] % naar [...] %
- De verwachting is dat dit aantal verder toeneemt in het najaar 2020

Van mening is dat:

- De gemeente vanuit de gedachte 'wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik' werkzoekenden en werkenden moet ondersteunen bij de loopbaanbegeleiding en scholing;
- Deze mensen in een fysieke en digitale loopbaanwinkel (leerwerkloketten) terecht kunnen voor een loopbaanoriëntatiegesprek, scholing of een loopbaan APK;

Draagt het college op:

- Een fysieke en digitale loopbaanwinkel (leerwerkloket) in te richten;
- Hiervoor actief mensen te benaderen, die door de coronacrisis geen werk meer hebben en afkomstig zijn uit sectoren, waar op korte termijn geen herstel te verwachten is;
- Hier €[...] voor beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves

En gaat over tot de orde van de dag

7.4 Voorbeeldmotie 3

Motie [vreemd aan de orde van de dag]

De raad van de gemeente [...] in vergadering bijeen op [...],

Overwegende dat:

- In onze gemeente [...] mensen een beroep hebben gedaan op de TOZO-regeling;
- De verwachting is dat [...] mensen niet in aanmerking komen voor de nieuwe strengere richtlijnen van TOZO 3;
- Het aantal mensen, dat zich heeft gemeld voor een bijstandsuitkering is gestegen van [...]% naar [...]%
- De verwachting is dat dit aantal verder toeneemt in het najaar 2020

Van mening is dat:

- De gemeente vanuit de gedachte 'wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik' werkzoekenden en werkenden moet ondersteunen bij de loopbaanbegeleiding en scholing;
- Het regionale werkgeversservicepunt in combinatie met een makkelijk toegankelijke digitale omgeving de plek moet zijn waar deze groep terecht kan voor een loopbaanoriëntatiegesprek, loopbaan APK en/of scholing;

Draagt het college op:

- Het regionale werkgeversservicepunt zo in te richten, dat werkzoekenden en werkenden hier terecht kunnen voor loopbaanbegeleiding en scholing;
- Hiervoor actief mensen te benaderen, die door de coronacrisis geen werk meer hebben en afkomstig zijn uit sectoren, waar op korte termijn geen herstel te verwachten is;
- Hier €[...] voor beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves

En gaat over tot de orde van de dag

7.5 Voorbeeldmotie 4

Motie [vreemd aan de orde van de dag]

De raad van de gemeente [...] in vergadering bijeen op [...],

Overwegende dat:

- Veel zzp'ers door de coronacrisis hun inkomen zagen teruglopen of verdampen;
- Een groot gedeelte van deze zzp'ers niet vrijwillig uit loondienst is gegaan en als schijnzelfstandigen moeten worden beschouwd;

Van mening dat:

- Deze kwetsbare groep schijnzelfstandigen door de gemeente moeten worden geholpen met het vinden van nieuw werk, loopbaanoriëntatie en/of (om)scholing;
- Moet worden voorkomen dat deze weer onvrijwillig schijnzelfstandige wordt;

Draagt het college op:

- Voor deze groep zzp'ers uitstapprogramma's te ontwikkelen, waarbij een einde aan de schijnzelfstandigheid het doel is;
- Hier €[...] voor beschikbaar te stellen en te dekken uit de algemene reserves

En gaat over tot de orde van de dag

*Deze handreiking is geschreven door **Marianne Kock** en met input van **Raymond Wanders, Bert Otten, Arjan Kampman, Floor Roduner, Richard Moti, Carine Bloemhoff** en **Jacqueline Kalk** tot stand gekomen. De eindredactie was in handen van **Jan Erik Keman**.*